

Internationale Jux- und Liebes-Postkarte

Een bevriende filatelist die op de hoogte is van mijn verzamelthema, te weten *Jugendstil* c.q. *Art Nouveau*, bezorgde mij de hier afgebeelde kaart. Naast algemene informatie over deze kaart gaf hij ook uitdrukkelijk aan dat de bruikbaarheid daarvan in een (thematische) verzameling discutabel is.

In Oostenrijk en Duitsland werden tijdens de *Belle Epoque* zogenoemde *Jux- und Liebes-Postkarten* gebruikt in de grotere en goed geoutilleerde hotel-restaurants en koffiehuisen. Het Duitse woord *Jux* staat voor *grap*, *scherts* of *gekheid*, maar de *Jux- und Liebes-Postkarte* heeft zeker ook een serieuze kant. Het was een speciale vorm van berichtenverkeer om mannen en vrouwen met elkaar in contact te brengen. Deze etablissementen hadden een speciaal voor dit doel ingerichte zaal met kleine tafels voor slechts twee personen. Deze tafeltjes waren voorzien van een duidelijk genummerd standaardje en de blanco 'Tischkarten zur Saalkorrespondenz' lagen gereed om in te vullen. Een nieuw binnengekomen klant (man of vrouw) koos een vrij tafeltje, observeerde de overige alleenstaanden, liet zijn oog op een hem/haar welgevallige persoon vallen, vulde onder meer het tafelnummer van die persoon in op een jux-kaartje en overhandigde dat aan een van de obers die het kaartje bij het bedoelde tafeltje afleverde. Zo werden twee singles met elkaar in contact gebracht. In de grotere gelegenheden gebeurde het overbrengen van deze kaarten zelfs per interne buizenpost.

De vraag is of een *Jux- und Liebes-Postkarte* filatelistisch interessant en expositiewaardig is. Hierbij kunnen ondermeer de volgende overwegingen een rol spelen. Doet in deze specifieke situatie, dat de Jux-berichtenservice binnenshuis plaatsvindt, er toe? Is de afstand relevant voor het bepalen of er sprake is van een postdienst? Voor een postdienst wordt direct of indirect betaald. Meestal is een aangebrachte zegel of stempel hier het bewijs van. Bij de Jux-kaarten is het aannemelijk dat de dienst was inbegrepen in de consumptieprijs van de horecaondernemer, maar het is niet uit te sluiten dat de kaarten (bij meer pogingen en 'blauwtjes lopen') uiteindelijk specifiek op de rekening zichtbaar werden gemaakt met een tarief. Dat hoeft overigens niet relevant te zijn, omdat er vele voorbeelden zijn waarbij de afzender niet hoeft te betalen, omdat de ontvanger of de postdienst zelf daar een (meestal commercieel) belang bij heeft. Deze procedure zou beschouwd kunnen worden als een private postdienst te vergelijken met scoutingpost, kerkpost en andere lokale of regionale particuliere postdiensten die parallel of concurrerend en dus niet aanvullend op de officiële post worden uitgevoerd.

Reacties en aanvullende (of corrigerende) informatie over het gebruik van de Jux-kaart en de filatelistische waarde daarvan, zowel van de 'rekelijken' als van de 'preciezen', worden graag via de redactie van Thema tegemoet gezien.

□